

Svendborg Museum

Årsberetning 2021

Forsidefoto:

I 2021 afsluttede Jacob Knage Rasmussen (tv) og Nils Valdersdorf Jensen deres flerårige ph.d. projekter. Svendborg Museum er stolt; det sker ikke hvert år, at to af "vore egne" bliver ph.d'ere. Jacob og Nils vender nu tilbage til deres arbejde for Svendborg Museum som henholdsvis forsker på Danmarks Forsargsmuseum og afdelingsleder for museets nyere tids afdeling.

Indholdsfortegnelse

2021 – et anno horribilis?	4
Besøgstal	6
Samarbejde – nu med afstand	9
Arkæologi	10
ET "FORUNDERSØGELSEÅR"	10
HARJAS 50-ÅRS JUBILÆUMS-GRAVELEJR	14
Nyere tid	18
INDSAMLING OG MAGASINERING	18
ARBEJDET MED KULTURARVEN I SVENDBORG KOMMUNE	19
FORSKNING OG FORMIDLING	20
Arkivets årsberetning	26
Danmarks Forsorgsmuseum	27
INDLEDNING	28
INDSAMLING	30
FORSKNING	31
FORMIDLING	33
Museets personale	42
Museets bygninger og fartøjer	45
Bestyrelsesarbejdet	46

2021 – et anno horribilis?

I årsberetningen for 2020 udtrykte jeg håbet om, at der ville blive en masse at fortælle i næste års beretning – for da ville coronaen jo for længst være overstået ...

Ja, i skrivende stund (22. februar 2022) har vi da endelig lagt mundbindene og de fleste restriktioner, men også 2021 blev præget af pandemien, af hjemmearbejde, forskudte frokoster, afspritning, hjemsendte frivillige, gæster på ensrettede ruter gennem museet, af vacciner, ventetid i køen til kviktesten, virtuelle møder og værst af alt: aflyste julefrokoster. Så 2021 blev på mange måder et anno horribilis.

Det kan faktisk undre, at året også bragte meget godt med sig:

- en fantastisk, 10.000 år gammel, maglemoseplads dukkede op ved Kirkeby Sand
- besøgstallet blev højt som aldrig før, og museumsforeningens medlemmer hang ved
- to af vores museumsinspektører, Jacob og Nils, sprang ud som ph.d.'er
- helt uden støtteordninger kom vi ud af 2021 med et pænt overskud
- vi fik fondstilsagn om tilsammen mere end 15 mill. kr. til kommende projekter
- for blot at nævne noget af det, der skete i 2021, og som lover godt for fremtiden.

En række medarbejdere har under let tvang bidraget til årsberetningen: Lone C. Nørgaard har skrevet om arkæologien, Nils V. Jensen om Nyere tids forskning og formidling, Martin F. Hansen om arkiverne, Sarah Smed om Danmarks Forsorgsmuseum generelt, Jeppe W. Rasmussen om formidlingen og Jacob K. Rasmussen om afdelingens forskning. Gitte van Deurs og Andreas Jansen har samlet besøgstallene og Britt T. Larsen oplysningerne om museets personale.

God fornøjelse med at studere hvordan vi har forvaltet vores del af kulturarven i 2021.

Esben Hedegaard
Museumschef

Lars Erik Petersen har måned efter måned brugt 1½ time dagligt på at spritte dørhåndtag og gelændere af. Her i midten af februar 2022 er det forhåbentlig helt slut.

Besøgstal

År	2018	2019	2020	2021
Svendborg Museum i alt	32.692	44.504	35.931	49.267
Danmarks Forsorgsmuseum (21. april – 18. december)*	16.909	18.416	15.288	18.786
Oldsagssamlingen på Broholm ***	2.250	2.000	800	5.402
Den sorte boks ***	8.582	17.268	15.453	17.087
Egeskov Mølle	1.952	1.534	614	869
Andre udstillinger (Udstillingerne "Øfolk" og "Havnens frie fugle")**	30	1.802	47	5.276
Foredrag, guidede ture, sejlture mm. ****	2.644	3.484	1.982	1.847

* Heraf 601 på virtuel rundvisning "live"

** Tallet er skønnet

*** Tallet er baseret på elektronisk tælling minus 10%

**** Guidede ture mv. regnes ikke i det officielle besøgstal for museer

Det meget flotte besøgstal skal have et par ord med på vejen: Forsorgsmuseet nåede lige præcis at overgå rekorden fra 2019, hvis vi tæller de 601 personer med, som pga. coronaen var udelukket fra at komme, men fulgte live en omvisning på Fattiggården på deres skærm derhjemme. De betalte for oplevelsen og bør tælles med, mener vi.

Det høje tal fra Broholm er baseret på en særdeles pålidelig elektronisk tæller, som for første gang var i brug et helt år. Vi trækker altid 10% fra tællerens tal for bl.a. at tage højde for folk, der ved samme besøg går ud og ind flere gange. Oldsagssamlingen har også de tidligere år været åben for det publikum, der spiser eller overnatter på Broholm, og selv

om omsætningen var særlig høj i 2021, så har vi nok skønnet besøget alt for lavt i de år.

Den sorte boks stod i 2021 placeret nogle gode steder, dvs. med et stort flow af mennesker.

Besøget på Egeskov Mølle var noget lavere end i årene før coronaen.

Udstillingerne i Danmarks Museum for Lystsejlad's hal på Svendborg havn trak i alt 20.276 besøgende. Heraf besøgte kun 276 forsommerens fotoudstilling "Øfolk", især fordi arealet foran hallen var spærret pga. anlægsarbejder, og folk skul-

le om bag bygningen for at komme ind. Baseret på en elektronisk tæller var der til de sidste to udstillinger 20.000 gæster, hvoraf vi kun har talt de sidste 5.000 med, da langt de fleste kom til udstillingen om Troens Kløvedal, hvor Svendborg Mu-

seum kun bidrog med rådgivning og få genstande. Det runde tal er fremkommet ved et skøn, da tællerens batterier løb tør på nogle af de dage, hvor der var allerflest gæster. Summa summarum er 5.276 gæster et meget konservativt skøn.

Line Poulsen stod bag udstillingen "Havnens frie fugle" sammen med Anita Lillevang og Esben Hedegaard. Her tjekker hun lyden i en installation i udstillingens "værtshus".

Der kan skabes sensationer, når unge og gamle, amatører og professionelle samarbejder. Det skete på Harjas jubilæumsgravelejr i 2021 (se mere side 14-17). De tre ugers gravelejr fik et nyt hold hver uge. Her er den sidste uges hold samlet på den sidste dag. Projektleder Lone Nørgaard sidder i forgrunden. Foto Andreas Bastiansen.

Samarbejde – nu med afstand

På trods af udfordringerne med at mødes i 2021 lykkedes det at holde fast i museets mange og helt nødvendige samarbejder. Her nævnes nogle, andre er omtalt i årsberetningen fra Danmarks Forsorgsmuseum.

I marts holdt ledere og arkæologer fra de fire gravende museer i Arkæologi Sydlyn en temadag for at drøfte oplægget til en fælles fortælling om oldtid og middelalder, samt en udpegning af områder, vi er stærke i eller ønsker at give særligt fokus. Det bliver et godt redskab til at styrke både arkæologisk forskning og det daglige arbejde med kapitel 8-udgravninger.

Det 5-årige samarbejde om "Fortiden i Fremtiden" var i 2021 kommet til planlægningen af den 4. vandrestilling, nemlig om bevaring af tekstiler. Bevaringscenter Fyn holder styr på processen. Svendborg bidrog med en række spændende genstande fra vores store tekstilsamling, men når det kommer til at udstille disse vandrestillinger, er vi stadig udfordret af mangel på et godt særudstillingslokale. En sådan mindre, smal udstilling kan dårligt selv tiltrække et publikum og retfærdiggøre, at vi bruger penge på opsyn og billet salg. De øvrige museer lukrerer på at kunne vise udstillingerne sammen med noget andet.

Samarbejdet i KulturarvFyn om "Kulturarvsboksen" fortsatte i 2021 med hele 6 nye, velbesøgte udstillinger rundt om på Fyn. Svendborg Museum påtog sig som vanligt det praktiske i forbindelse med transport, opstilling og sikring af boksen. Ved årets udgang var der stadig penge til overs i bevillingen fra Albani-fonden. Museumschef Esben Hedegaard, der i marts var valgt som kasserer for samvirket, foreslog da, at vi spurgte fonden om lov til at fortsætte med 5 udstillinger i 2022. Svendborg

Museum kunne – mod betaling fra fondsbevillingen – hjælpe det udstillende arkiv, bibliotek eller museum med det praktiske. Sådan blev det, men mere om det initiativ i næste årsberetning.

Et af årets mest succesfulde samarbejder var med den fynske amatørarkæologiforening HARJA, der fyldte 50 år i 2021. Det resulterede i en udstilling i Den sorte Boks om foreningens virke, i en tre ugers gravelejr og i fundet af Danmarks bedst bevarede boplads fra Maglemose-kulturen. Mere om det i årsberetningen fra arkæologien.

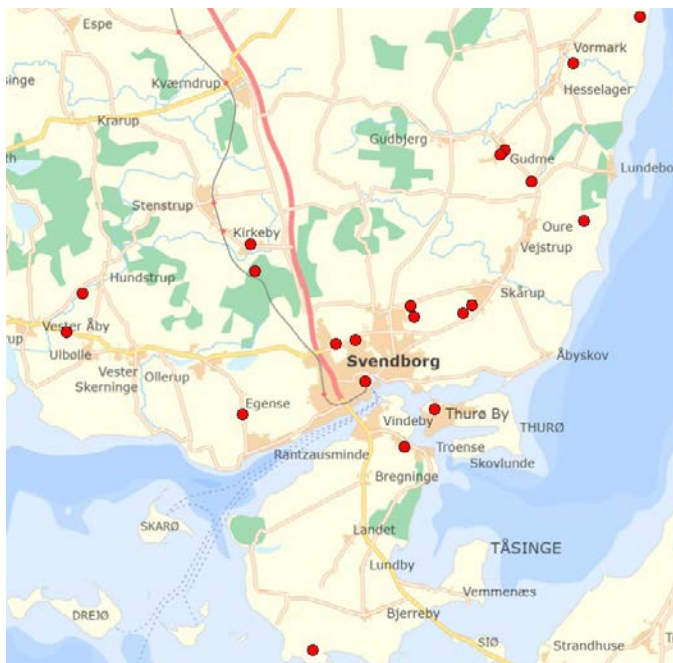
Samarbejdet med de forskellige afdelinger af Svendborg Kommune er tæt og godt. Kommunen er generelt blevet langt bedre til at trække museet ind i sammenhænge, hvor vores kompetencer på det kulturhistoriske område kan udnyttes til drift, udvikling eller bevaring. I beretningen fra Nyere tid kommer der eksempler fra samarbejdet om de kulturhistoriske værdier i kommunen og om produktionen af kulturhistorisk lydspor, som passagererne på sundfærgen HELGE kan tilgå under sejladserne.

Sidst skal nævnes samarbejdet med Svendborg Kirkegårde, der har stået på gennem en årrække. I 2021 kunne Assistens Kirkegård fejre sin 200-års fødselsdag, og museet blev på forskellig måde involveret i en jubilæumsbog. Museumschefen skrev i forordet om ligheden mellem det at arbejde på museum og på Assistens Kirkegård. Det handlede ikke om det at grave, men hvad det så handlede om, må man have fat i jubilæumsbogen for at læse. Man får så i tilgift tidligere kirkegårdsleder Tommy Christensen tankevækkende gennemgang 200 års arbejde i dødens have, og teaterinstruktør Marianne Kjærs beskrivelse af traditionen med at vække de døde til live i de næsten årlige "kirkegårdsspil".

Arkæologi

ET "FORUNDERSØGELSEÅR"

Der har også i 2021 været god aktivitet på arkæologisk afdeling. Dog har de fleste af vores undersøgelser dette år været forundersøgelser, hvor vi har trukket nogle 2 meter brede grøfter for at kunne registrere eventuelle spor i undergrunden og derefter afgøre, om der ville være grundlag for en egentlig undersøgelse/udgravning. Flere steder har vi fundet, hvad Slots- og Kulturstyrelsen betegner som "væsentlige fortidsminder", bl.a. spor efter oldtidsbebyggelse, og dele af disse arealer er indstillet til en egentlig undersøgelse. Men ting tager tid, så det er noget, vi formentlig får fornøjelsen af i 2022

Egentlige undersøgelser

Det er dog blevet til et par egentlige undersøgelser. Ved grusgraven syd for Kirkeby Sand blev der i foråret foretaget en forundersøgelse, hvor der blev fundet nogle mikrolitter og en del flintaffald fra Maglemosekulturen (ca. 8.000 f.Kr.). Pladsen blev tolket som et flintværksted tilhørende bopladsen, der ligger ca. 50 m mod øst, og en del af arealet blev derfor indstillet til en egentlig undersøgelse. Det giver mening, at de har lagt disse flinthuggerpladser lidt væk fra bopladsen, så ikke man vader rundt i flintaffaldet, der ofte er uhyggeligt skarpt. En tynd flintflække kan udmærket bruges som en kniv, og arkæologerne benytter sig ofte af den skarpe flint, når de er i felten og f.eks. skal have skåret en snor over. Under den egentlige undersøgelse blev formodningen da også bekræftet med fund af flere mikrolitter, mikroflekkeblokke, et enkelt bor og endnu flere rester efter flinthugningen.

Denne undersøgelse var den foreløbig sidste i rækken ved grusgraven syd for Kirkeby Sand. Siden 2008 har der løbende været foretaget undersøgelser, efterhånden som grusindvindingen er skredet fremad fra øst mod vest, og det har frembragt nogle meget værdifulde informationer om maglemosefolkernes færden i området. Det skal vi over de næste par år have mere fokus på.

Her har Svendborg Museums arkæologiske afdeling været i gang i 2021 - enkelte af stederne har vi endda været flere gange.

Oversigt over undersøgelser i grusgraven, markeret med røde cirkler. Nogle cirkler indeholder flere udgravninger.

Den anden egentlige undersøgelse opstod i forbindelse med en forundersøgelse af blandt andet kabeltracéer til en solcellepark øst for Tved. Her blev i det nordvestlige hjørne påtruffet nogle brandgrave fra førromersk jernalder (ca. 500 f.Kr. – 0). Ved den egentlige undersøgelse fremkom der i alt 9 brandgrave, der indeholdt rester af ligbålene, inklusiv de brændte knogler af de afdøde, der var lagt ned i en lille fordybning i undergrunden. Denne gravtype er helt typisk og enerådende for førromersk jernalder, ligesom den i øvrigt også er det for yngre bronzealder, der er perioden lige før, hvor man dog ofte kom asken og de brændte knogler i en urne, som så kom i jorden. Lige nord for brandgravene blev der også fundet nogle anlæg, der foreløbig tolkes som hørbrydningsgruber. Disse er det dog ikke muligt at datere nærmere uden en ¹⁴C-datering.

En af brandgravene, der er snittet ned igennem midten.

I 2021 havde vi faktisk to forundersøgelser i forbindelse med opførelse af en solcellepark, hvor den ved Tved var langt den største. Det er ny problemstilling for os, når et sådan anlæg skal opføres, og det kan ikke skjules, at det bestemt ikke er noget, vi er begejstrede for. I Tved foregik forundersøgelsen som en overvågning, hvor der skulle graves til kabeltracéer, befæstede arealer og teknikskabe. Det betød, at vi ikke altid var til stede, når entreprenøren afrømmede mulden de forskellige steder, og det betød naturligvis også, at vi ikke havde mulighed for at få et ordentligt overblik over fortidsminderne på arealet. En anden ting er, at selv om selve solcellepanelerne bliver sat på en form for pæle, som er begrænsede i omfang, vil det uden tvivl ødelægge en stor del af, hvad der måtte være af spor i undergrunden efter forhistorisk eller

middelalderlig aktivitet. Vi må håbe, at solcellerne gør god nytte for fremtiden; det gør de ikke for fortiden, og vi er desværre blevet varslet om, at der sandsynligvis kommer flere af slagsen i løbet af de næste år. Men det lærer os noget, hver gang der dukker en ny problemstilling op, og næste gang der skal opføres en solcellepark, ved vi, at det skal gribes lidt anderledes an.

I Svendborg centrum har der igen i år foregået diverse anlægsarbejder, hvor arkæologerne har overvåget gravearbejdet. Specielt i og omkring det fredede område ved banegården, hvor byens franciscanerkloster lå, har der været aktivitet. Inden for det fredede område skal Svendborg Museum på vegne af Slots- og Kulturstyrelsen altid være til stede ved gravearbejde, og ved en af disse overvågninger blev der påtruffet en tidligere forstyrret kistegrav i krydset ved Frederiksgade/Jernbanegade/Klosterplads. Her var der for mange år siden gravet diverse kabler ned, og disse skulle nu udskiftes. Det er sandsynligvis ved nedgravningen af de første kabler, at graven er blevet forstyrret.

Desværre var vi i 2021 også ude for, at nogle ellers intakte grave blev gravet igennem ved et andet anlægsarbejde nede i byen, uden vi var til stede til at stoppe det. Når der påtræffes fund, der af Slots- og Kulturstyrelsen betegnes som "væsentlige fortidsminder", skal arbejdet standses og museet kontaktes. Er man i tvivl, om det er væsentligt, kontakter man museet, uanset. Det skete ikke i dette tilfælde, og vi var derfor nødt til at give en advarsel, så det forhåbentligt ikke gentager sig. De grave, der ellers ligger godt bevaret under asfalten i Svendborgs bymidte, kan supplere med vigtige oplysninger til den viden, vi allerede har om områdets udnyttelse i middelalderen, ikke mindst hvad udbredelsen af klostrets kirkegård angår. Og selve gravene SKAL undersøges og tages op på behørig vis; om ikke andet, så af respekt for de gravlagte.

Besigtigelser, overvågninger og indleveringer

Der er som regel en del besigtigelser og mindre overvågninger igennem et år, og 2021 var da heller ingen undtagelse. Vi har fået diverse anmeldelser som f.eks. en stensætning under græsset i en have, som lodsejer var usikker på var noget og derfor kontaktede os, så vi kunne besigtige det. Den slags henvendelser sætter vi stor pris på, og det er uanset, om det viser sig at være noget af arkæologisk interesse eller ej. Vi har også været ude og overvåge gravearbejdet i forbindelse med anlæggelse af nogle nye søer. Det er altid spændende at komme ud til nye områder og se, om der under muldlaget findes spor efter menneskelig aktivitet fra forhistorien eller middelalderen, som måske på et tidspunkt kan sættes ind i en større sammenhæng.

Som de foregående år har vi fået en mængde detektorfund ind, der skal sorteres, registreres og indsendes til danefævurdering. Det er et kæmpe arbejde, som der desværre kun er tid til ind imellem diverse udgravninger. Men vi får også et stigende antal indleveringer af andre fund, som f.eks. flint- og glasgenstande, og nogle kommer forbi museet for at få os til at vurdere deres fund i forhold til, om det er noget menneskeskabt eller ej. Der dukker ofte nogle fine flintredskaber op rundt omkring, og vi vil naturligvis gerne bedømme og registrere dem.

2021 har gennemgående været et godt år på arkæologisk afdeling med nogle spændende undersøgelser og en del aktivitet. Vi har også haft glæden af at være vært for Harjas jubilæums-gravelejre, som bliver omtalt adskilt i årsberetningen, og vi har fået midler fra Slots- og Kulturstyrelsen til at få lavet diverse analyser på skeletterne fra udgravningen af Klosterplads i 2020. Sidst, men ikke mindst, kunne arkæolog Allan Dørup Knudsen vende hjem til Svendborg Museum igen 1. oktober efter i flere år at have været udlånt til Østfyns Museer for at grave ved Nyborg Slot. Vi ser nu med fortrøstning frem til 2022, hvor der naturligvis også kommer til at ske en masse spændende nyt i arkæologien.

En forstyrret grav under rørene, der skulle udskiftes. Her blev museet kontaktet af entreprenøren, så vi kunne få registreret graven.

Harjas 50-års jubilæums-gravelejr

I 2021 fyldte amatørarkæologiforeningen Harja 50 år, og det ville de gerne fejre med en jubilæums-udgravningslejr. Det var en del år siden, de sidst havde haft udgravningslejr, så de henvendte sig til Lone, der i studietiden havde været med som arkæolog på lejrene i Ladby, Tveskov ved Kertinge Nor og Mariesminde ved Langeskov for Østfyns Museer. Denne gang ville de gerne til Svendborg og grave, og da museet gerne ville hjælpe dem med at finde en egnet lokalitet, faldt valget på grusgraven i Kirkeby Sand. Her var der, hvad vi kalder "fundgaranti", hvilket er noget, Harjas medlemmer sætter pris på.

Året før havde museet foretaget en forundersøgelse på stedet, hvor der blev registreret resterne af et kulturlag og fund af bl.a. mikrolitter fra Maglemosekulturen. Mikrolitter er ledetypen for denne periode af forhistorien, og de inddeles i typer efter, hvilken fase af Maglemosekulturen de tilhører. Kulturen er opdelt i 6 faser (0 – 5), og fundene i Kirkebysand ligger i de ældre faser 1 – 2, hvor dateringen ligger på omkring 8.000 f.Kr.

Både lodsejer og NCC A/S, der er ansvarlige for grusgravningen, var meget velvillige til at lade Harja slå deres folder på de ca. 500 m², det drejede sig om. Som optakt til lejren var vi fra museet bl.a. ude og afsætte kvadratmeter-felter, som er den gængse metode, der benyttes til denne type lokaliteter. De første kvadrater blev lagt ud langs den vestlige afgrænsning af arealet med 2 m imellem hver, og deltagerne gravede sig derfra mod øst igennem de tre uger, som lejren varede.

Lasse Sørensen graver i en af udgravningens mange kvadratmeterfelter.

Et udvalg af mikrolitter fundet i løbet af de 3 uger.

Det var tre meget varme uger i juli måned, at lejren stod på. Men deltagerne gravede sig lystigt ned igennem gruset, og hver gang der dukkede en mikrolit eller et andet fint fund frem, gav det ekstra blod på tanden. Flere tusinde stykker af flint blev gravet frem, registreret og lagt i pose i løbet af gravelejren.

I løbet af den første uge blev vi opmærksomme på, at der under det øverste 20 – 30 cm tykke lag grus, hvor der var fundet talrige mikrolitter, der kunne henføres til fase 2 af Maglemosekulturen, fandtes et lidt hårdt, sammenkittet lag iblandet sten, hvor den store mængde af fund stoppede. En af deltagerne bestemte sig for at undersøge, om der under dette lag kunne findes mere flint, eller om det var fundtomt.

Det viste sig, at der var mere at finde under laget, heriblandt mikrolitter der var af en type, som hører under Maglemosekulturens fase 1. Vi havde altså med en plads at gøre, hvor der havde befundet sig mennesker over en længere periode for mellem 10.000 og 10.500 år siden. Det i sig selv er et ret usædvanligt resultat, men at der i tillæg er et naturligt akkumuleret lag imellem, som formentlig adskiller de to faser skarpt, er nærmest helt uhørt at finde, og det er noget, som man inden for naturvidenskaben er meget interesseret i at undersøge nærmere, blandt andet med pollenanalyser. Vi vil gerne nærme os en skarpere kronologi for blandt andet faserne i Maglemosekulturen, og da er naturvidenskabelige analyser et af de bedste redskaber.

Snit gennem det 10.000 år gamle stolpehul.

Den sidste uge af gravelejren bød også på nogle unikke fund. På det tidspunkt blev der gravet intenst i især den nordøstlige del af feltet, hvor der begyndte at dukke nogle små gruber op, indeholdende brændte hasselnøddeskaller. Hasselnødder var en vigtig del af maglemosefolkets daglige kost, og her stod vi altså med nogle 10.000 år gamle måltidsrester fra hasselnødder, der var blevet ristet på et ildsted. Det helt store og endnu mere uventede fund kom dog, da et af de formodede ildsteder fortsatte i dybden og viste sig at være et forkullet stolpehul. Det er tilnærmelsesvist usandsynligt, at man i sin karriere som arkæolog en dag kan stå og se på et stolpehul, som måske er 10.000 år gammelt. Det er virkelig unikt.

I efteråret fik museet foretaget to 14C-analyser af prøver fra stolpehullet. Begge analyser viste entydigt, at vores formodning med hensyn til dateringen var rigtig. Det er virkelig så gammelt. Analyserne er en vigtig del af en ansøgning om midler fra Slots- og Kulturstyrelsens ”erosions- og dyrkningspulje” til at foretage en forskningsundersøgelse af stedet, hvor specialister fra Nationalmuseet kommer til at deltage.

Joh, vi ser frem til endnu et spændende år med flere spændende resultater her på arkæologisk afdeling.

Det kræver ressourcer af et moderne arkæologisk museum at samarbejde med amatører; det er langt lettere bare at gøre det selv. Men gevinsterne ved at inddrage almindelige borgere i arbejdet med kulturarven er mange og åbenlyse. Her leder børnene efter 10.000 år gamle kulturspor sammen med Annegrethe Thingsgaard. Foto: Andreas Bastiansen.

Nyere tid

INDSAMLING OG MAGASINERING

Årets absolut største indsamling skete i forbindelse med SIMACs planlægning af flytningen til en ny campus ved havnen. Efter et større forarbejde af Nils Valdersdorf gik han og museumschefen i løbet af en enkelt dag igennem SIMACs forskellige afdelingen og udtog genstande, der på forskellige vis vidnede om søfartens og især søfartsundervisningens udvikling gennem mere end 150 år. For et søfartsinteresseret museum var det en gylden mulighed. Gennem generationer havde SIMAC hæget om deres kulturarv. Da vi havde indsamlet det, vi ønskede, fik Museet for Søfart i Helsingør og Marstal Søfartsmuseum lejlighed til at supplere deres samlinger.

I 2021 afsluttede vi vores del af samarbejdsprojektet med Langelands Museum, hvor vi kritisk gennemgik tidligere heste-indsamlinger dels af forsorgsgenstande, dels af ting fra den kolde krig. Museumsinspektør fik ikke alene mulighed for at vurdere kvaliteten af det allerede indsamlede, men havde også tid til at kigge på problemområder, som museet med fordel kunne afsætte nogle ressourcer til fremover. Som en del af projektet gennemgik museumschef Esben Hedegaard Langelands Museums ganske udmærkede samling af landbrugsgenstande. Der kunne med fordel luges en smule ud i dubletterne, men gid Svendborg Museum havde en lige så fin og velregistreret landbrugssamling.

I 2021 fik SAK ny leder, Henrik Kragh, og han ønskede at skaffe med plads i huset til forskellige aktiviteter. Det betød, at Svendborg Museum blev spurgt, om vi ikke ville hjemtage nogle af de store Kai Nielsen-gipser, der i årevis havde været deponeret til udstilling på SAK. Der blev gjort plads på Abildvej, og heldigvis lykkedes det at flytte dem uden at der opstod skader på de skrøbelige modeller. Der skal nok blive

brug for dem i en anledning, men måske skal vi på en eller anden måde gøre synligt, hvor enestående smukke de er?

I efteråret havde vi som vanligt samlingsrevision, og som det efterhånden er blevet en rigtig god vane, lykkedes det hurtigt at opfylde alle revisorens ønsker. Det er en særlig tilfredsstillende for dem på museet, som kan huske, at det ikke var sådan. Vi fik også finjusteret vores klimaanlæg, så vi kom ud af 2021 med et strømförbrug, der blot var halvt så stort som året før. Det batter noget i en tid med voldsomt stigende elpriser.

Øverste Ørkilds mølle fotograferet i begyndelsen af 1900-tallet. Bygningen til venstre er nedrevet, de andre bygninger består endnu. Måske er det en stakket frist.

ARBEJDET MED KULTURARVEN I SVENDBORG KOMMUNE

Det er et kæmpe arbejde at forholde sig til alle kommunens lokalplaner, byggesager mv. Som regel opfattes dette – ufinansierede – arbejde som noget museet leverer til kommunen for vores tilskud, men de senere år er det lykkedes at vinde forståelse for, at museet mod betaling kan påtage sig at udarbejde større kulturhistoriske udredninger, der kan bruges bredere i det kommunale arbejde med en given sag. I 2021 udarbejdede museets arkivar, Martin Friis Hansen, således en udredning om bebyggelse og landskab langs Kobberbækken i det østlige Svendborg i forbindelse med overvejelserne mulige forandringer i området forårsaget af byudviklingen mellem Nordre Kaj og Ørkild voldsted. Det kunne bl.a. være gået ud over mølledammene ved Ørkild, men forhåbentlig kan museets rapport være med til at finde andre løsninger.

Bebyggelsen i det åbne land forandrer sig markant i disse år, og hver uge er der nedrivningsansøgninger, hvor museet må forholde sig til, om der kulturhistoriske interesser, der burde beskyttes eller i hvert fald fotodokumenteres, før de forsvinder. Nogle gange hjælper lokalarkiverne med at rykke ud med kamera. Tak for det!

I efteråret blev museet opmærksom på, at der blev indsendt ansøgning om nedrivning af Øverste Ørkild Mølle, og at hverken Svendborg Kommune eller Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) så et større problem i det. De havde primært fokus på fredningszonen omkring Ørkild voldsted, og SLKS var tilsyneladende kun interesseret i at minimere ethvert byggeri inden for zonen, selv en mølle med rødder tilbage til middel-

Fisker Niels Jensen er fotograferet en gang i 1920'erne. Han har lige lagt til og ålevoddet hænger til tørre i masten. I baggrunden ses fiskerskuret med tangvæg. Det er det, vi skal have bevaret.

alderen! Museet indgav et hørings svar, der redegjorde for Ørkild møllernes historie, deres tætte sammenhæng med borgen, og for de betragtelige bevaringsværdier i både møllebygninger, opstemning og mølledam. Sammenhængen er aldeles vigtig. Det vil være et kæmpe tab for Svendborg, hvis byens sidste vandmølle forsvinder til fordel for et massivt og højt boligbyggeri.

Af andre såkaldte "kapitel 8-sager" fra 2021 kan nævnes, at museet var involveret i det meget omdiskuterede legepladsprojekt på Torvet. Vi mente nok, der kunne leges i et hjørne af torvet, men opfordrede til at reducere installationerne.

Vi fik indflydelse på, at Havnepakhuset (det de fleste svendborgensere kender som Maritimt Center) ved den omfattende restaurering af hele tagkonstruktion igen får bliktag (i stedet for det nuværende skifertag) på den oprindelig åbne tilbygning mod syd. Skifer er bestemt pænt, det hører bare ikke hjemme på en letbygget lagerhal.

Vi har desuden bidraget til at få lavet en plan for Skovmøllens bygninger. Et fantastisk sted der burde kendes af langt flere.

På Birkevej i Rantzausminde ligger et ældgammelt fiskerskur med stråtag og vestvæg af ålegræs. For 60-70 år siden stod et par koner her og rensede fisk. Det privatejede skur er stærkt udsat for vind og vejr ved sin placering ved kysten. Det blev sidst renoveret i 1990'erne med støtte fra bl.a. Fyns Amt. Nu trænger det hårdt igen, og Svendborg Museum gør, hvad vi kan for at støtte op om bevaringen af denne lille perle – ikke med penge, men med rådgivning og hjælp til fundraising. Forhåbentlig kan vi fejre et smukt renoveret skur i 2022.

Sidst på året ringede en journalist fra Fyns Amtsavis og spurgte, hvad museet tænkte om familien Juels afhændelse af Valdemars Slot, efter at Juel'erne havde ejet slottet siden

1670'erne. Det havde ingen på museet faktisk tænkt på, før problemet blev rejst, men så kan det nok være, vi tænkte og blev bekymrede – ikke mindst da vi hørte, at et større dansk auktionshus havde været forbi slottet og "sikret" de mest værdifulde ting ved at overflytte dem til deres eget magasin. Museet gjorde i medierne opmærksom på de umistelige kulturhistoriske værdier på Valdemars Slot, og gjorde slotsejernes kurator opmærksom på, at en del af slottets indbo formentlig hverken kunne sælges eller udføres af landet uden tilladelse af det såkaldte "Kulturværdiudvalg". Forhåbentlig bliver køberen en person med veneration for stedets historie og kulturarv, og med penge til at holde slottet godt vedligeholdt.

Museumschefen sad også i 2021 i Svendborg Arkitekturråd, der behandler en række principielle sager i kommunen og har bl.a. forsøgt at holde fast i, at der ikke må ske overgreb mod den gamle amtmandsbolig og amtsgård, Ørkildhus, i forbindelse med en forestående udstykning af parken og ombygning af den historiske bygning, der er én af Svendborgs fineste villaer. På rådets opfordring genindførtes arkitekturprisen i 2021, der præmierer fine nybygninger og vellykkede restaureringer. Rådet mangler stadig at få svendborgenserne involverede i præmieringen, for så kan der være et stort pædagogisk potentiale i en sådan arkitekturpris.

FORSKNING OG FORMIDLING

For Nyere tid har 2021 været et af de år, hvor flere års forarbejde resulterer i flere udgivelser. Det gælder både en ph.d.-afhandling og flere artikler i tunge, internationale tidsskrifter.

Årets højdepunkt for Nyere tid rent forskningsmæssigt var museumsinspektør Nils Valdersdorf Jensens forsvar af ph.d.-afhandlingen "Moral på grænsen – smugleri og stat i Det sydfynske Øhav, 1850-2000" d. 10. september på SDU, der satte punktum ved tre års forskeruddannelse.

Fotografen Luca Berti fortæller om sit kamera og sin særlige måde at fotografere på ved åbningen af udstillingen "Øfolk" i Danmarks Museum for Lystsejlad's' hal.

Frivillig på Svendborg Museum, Nils Bennicke, er én af havnens frie fugle; her siger han et par borgerlige ord til folk, der er mødt op til åbningen.

Som traditionen byder, gav bedømmelsesudvalget både ris og ros i de tre timer, forsvaret varede. Graden blev tildelt og i udtalelsen fremhæves afhandlingen som velskrevet og spændende og på højt niveau, og at den har potentiale til at blive "et naturligt udgangspunkt for fremtidige studier af smugleri i politiske grænseområder, også internationalt." Det hedder videre, at afhandlingen bidrager til en nuanceret forståelse af forholdet mellem stat og befolkning i Danmark, da den udfordrer det, man kan kalde "tillidsamfundets historie". I samarbejde med GADs forlag og M/S Museet for Søfart arbejdes på at gøre afhandlingen til en læsbar og velillustreret bog om det maritime smugleris historie i Danmark 1800-2000. Den er sat til at udkomme i november 2022.

Udover ph.d.afhandlingen udkom flere artikler i så forskellige tidsskrifter som Fynske Årbøger, International Journal of Maritime History og Journal of Historical Geography. Der er artikler om Fyns placering i den danske infrastruktur, smugleri på sydfynske coastere og social kontrol i Drejø Sogn 1700-1900. De to sidste er fagfællebedømte efter høj, international standard.

Museumsloven foreskriver, at museernes forskning skal være af høj faglig standard og udkomme både nationalt og internationalt. Med den forskning, Nyere tid har leveret i 2021, så kan vi sætte flueben ved samtlige krav til vores forskning, næste gang vi bliver kvalitetsvurderet af Slots- og Kulturstyrelsen. Nu forsker vi ikke for Slots- og Kulturstyrelsens skyld. Når vi skaber ny viden, indgår den i vores formidling. Det betyder, at vores besøgende oplever udstillinger og foredrag i høj standard – ofte som de første inden tidsskrifterne.

Havnesamarbejde og -formidling

Det maritime samarbejdsprojekt, Den Blå By, er finansieret af Svendborg Kommune med henblik på at styrke fortællingen om Svendborg som søfartsby. Samarbejdsprojektet løber fra 2021 til 2023 og ledes af Svendborg Museum. Ambitionen er,

Erik Potempa, flankeret af Anita Lillevang og Esben Hedegaard, overrækker en check på 100.000 kr. til støtte for udstillingen "Havnens frie fugle" fra Fonden for Fynske Bank.

at når man kommer til Svendborg, så skal søfarten være synlig, muligheden for at deltage være åben og fornemmelsen af at møde de lokale og komme ind under huden på søfarten til stede.

I 2021 fokuserede Svendborg Museum og Danmarks Museum for Lystsejlad af coronamæssige hensyn på at løfte museumsoplevelsen i hallen på Frederikshavn, skabe digital formidling af søfartshistorien og udvikle infrastrukturen for det videre forløb.

Vi har indrettet et nyt udstillingsareal i lokalerne på Frederikshavn, som er fælles for alle maritime aktører på Svendborg havn. Her blev der i 2021 vist tre større udstillinger: I foråret vises Svendborg Museums udstilling "Ø-folk" med fotografier

fra Det sydfynske Øhav af Luca Berti. Samtidig med udstillingsåbningen udkom en flot udstyret fotobog med samme titel, og hvor museumschef Esben Hedegaard havde skrevet kulturhistoriske afsnit. I juli blev fotoudstillingen afløst af en udstilling om Troels Kløvedal, "Frihedens Værksted", som Danmarks Museum for Lystsejladshavde indlånt fra Museet for Søfart i Helsingør. Fra august kunne Svendborg Museums udstilling om Havnens frie fugle ses i de gamle værftsløkker. "Havnens Frie Fugle" blev støttet af Albani Fonden, SEAF,

Sparekassen Sjælland Fonden og Fonden for Fynske Bank. Og de øgede aktiviteter har hjulpet: Fra 12.000 besøgende i 2020 til omkring 20.000 i 2021. Tallene er opgjort elektronisk, men vi har taget højde for en vis fejltælling.

Udover udstillingsaktiviteterne i Danmarks Museum for Lystsejladshal er centrale aktører fra havnen blevet inviteret til at deltage i et maritimt samarbejde, der arbejder for formidling af den maritime kulturarv. www.søfartsbyensvendborg.dk er samarbejdets platform online. På denne hjemmeside kan medlemmer af samarbejdet og udvalgte foreningsaktiviteter ses, ligesom der guides til, hvordan man kan opleve søfartshistorien på egen hånd. Hjemmesiden kommer til at spille en central rolle ift. at tilgængeliggøre de maritime foreninger og aktiviteter på havnen.

Øvrig formidling

I maj og begyndelsen af juni vistes udstillingen "Magtens grundstof" på Anne Hvides gård. Udstillingen var den første af 5 vandredstillinger produceret af de fynske museer tilknyttet Bevaringscenter Fyn og med centret selv som den drivende kraft. Udstillingen viste, hvordan ny teknologi kan bestemme grundstoffer i bl.a. arkæologiske fund og derved både gøre os klogere på genstanden og bedre til at bevare den. Desværre fik Svendborg Museum bekræftet, at det er næsten umuligt at trække publikum ind i Anne Hvides gård i hvert fald til en så smal udstilling. Og den udstilling, som skulle have været i huset i efteråret, blev udskudt til 2022 og med en anden placering.

Der er altid blevet drukket en hel del bajere på havnen. Her en opstilling fra udstillingen "Havnens frie fugle".

*Den sorte Boks åbner i silende majregn på Klosterplads.
Formand for teknisk udvalg Flemming Madsen (th) har
lige slået dørene op til en udstilling om de arkæologiske
udgravninger på den gamle klostergrund.*

Den sorte boks blev også flittig brugt hen over sommerhalvåret 2021. Det startede i maj med en udstilling på Klosterplads udsprunget af arkæologernes udgravninger af bl.a. 64 grave på den tidligere klosterkirkegård året før. I juni stod boksen ved Brugsen i Ollerup med en udstilling om den store flygtningelejr i Ollerup 1945-47. I juli måned stod boksen på Centrumpladsen i Svendborg og fortalte om amatørarkæologforeningen Harjas virke gennem 50 år – og med henvisning til de samtidige udgravninger i Kirkeby. I august-september rykkede boksen til Ulbølle og fortalte om landsbyens fællesskaber fra 1700-tallet til i dag. I september-midt i oktober stod boksen ved forsamlingshuset i Vejstrup og fortalte om kulturarven efter egnens stærke grundtvigianske bevægelse.

I sommeren 2021 lancerede Svendborg Havn og Svendborg Museum historieruten "Fortællinger fra Svendborgsund". Via museumsappen Useeum fortælles om alt fra sunkne vrage og drukneulykker til skibsbyggere og stolte søfartstraditioner. Med fokus på veteranfærgeren M/S Helges rute produceredes 17 lytteposter placeret langs Svendborgs østlige del. Fortællingerne kan tilgås fra M/S Helge eller hjemme fra sofaen via den gratis app Useeum. "Fortællinger fra Svendborgsund" er blevet flot modtaget og ligger på en 11. plads nationalt i selve appen, der er brugt af museer som Christiansborg Slot og Odense Bys Museer. Tæt på 700 enheder har downloadet appen, og vi ved, at hver enhed ofte bruges af 2-4 personer.

I 2022 satser Svendborg Museum på at kunne lancere endnu flere maritime aktiviteter i samarbejde med havnens øvrige aktører. Det er museernes ambition, at samarbejdet er af blivende karakter, og at der ved fraflytning af lokalerne på Frederiksbø skal findes et andet havnenært sted til maritim formidling.

Arkivets årsberetning 2021

På grund af Coronasituationen var arkivet nedlukket i de første måneder af 2021. Kun en enkelt medarbejder mødte fysisk ind i denne periode, men enkelte udvalgte frivillige foretog registreringsarbejde fra deres private hjem. Først fra d. 26. april 2021 kunne arkivets frivillige vende tilbage til arkivet. I midten af december blev arkivet igen nedlukket.

På trods af den længerevarende nedlukning har arkivets 19 frivillige nået meget i årets løb. Der er blevet lavet 867 registreringer i Arkibas, hvilket er lidt mindre end de foregående år. Efter længere tids pause er arkivet igen begyndt at lægge nye historier på svendborghistorie.dk.

I sidste halvdel af 2021, hvor alle de lokalhistoriske arkiver i Svendborg Kommune igen var åbne efter nedlukningen, blev der for alvor sat turbo på Svendborg Arkivsamarvirkes samarbejde med Fyns Amts Avis vedr. sortering af avisens arkivalier.

De sidste formalia kom på plads, så der i skrivende stund kun mangler ganske få underskrifter fra de deltagende arkiver.

Der er lavet arbejdsgrupper, der møder op 3 formiddage om ugen og sorterer på livet løs. Det er glædeligt at konstatere at de fleste arkiver er interesserede i at være med.

I september måned besøgte tre af arkivets frivillige Odense Stadsarkiv for at hjembringe strimmelsscanneren til projektet med scanning og registrering af fotograf Frede Christensens enorme negativarkiv. Efter nogle tekniske problemer er scanneren nu oppe at køre. Selve negativarkivet forventes at blive flyttet til Svendborg i 2022.

Efter en aflysning i 2020 var det igen muligt at afholde Arkivernes Dag d. 13. november 2021. Arrangementet var delt i to. For det første havde arkivets frivillige udarbejdet en udstilling om Anne Hvides Gård, hvor udstillingen også blev vist. Den skulle oprindeligt have været vist i 2020, men på grund af aflysningen blev den blevet skudt et år. For det andet holdt arkivet åbent hus på Fattiggården. Begge arrangementer var velbesøgte med 52 på Anne Hvides Gård og 9 på arkivet.

Danmarks Forsorgsmuseum

Årsberetning 2021

INDLEDNING

2021 blev endnu et år for Danmarks Forsorgsmuseum i coronaens skygge, som det blev for så mange andre også. Heldigvis blev det også et år med lyspunkter præget af idérigdom trods begrænsede økonomiske midler, af fællesskab med kollegaer og støtter, generøsitet fra både fonde og støtter, og ikke mindst vedvarende høje ambitioner om at fortsat at udvikle og konsolidere hele Danmarks Forsorgsmuseum i Svendborgs gamle fattiggård.

Det unikke museumskoncept, der bevæger sig i krydsfeltet mellem museumsarbejde, samskabelse og sociale indsatser, blev i 2021 finpudset og skarpvinklet og skabte nye resultater. På de kommende sider vil I derfor bl.a. kunne læse om:

- Hvordan museets forskning i tidligere anbragtes adgang til deres egne sagsakter har dannet grundlag for, at et nyt fleraktør-projekt med museet i spidsen er kommet på Finansloven og over de næste fire år skal bidrage til at løse en aktuel udfordring på det sociale område.
- At vi har skabt fuld finansiering til en permanent børnehjemsudstilling, som vil kunne bidrage til en kvalificering af fremtidens anbringelsesområde, når den åbner i 2023.
- Hvordan museets udredning om sær- og åndssvageforsorgen både publiceres i en rapport, der offentliggøres foråret 2022, og hvor nogle af resultaterne vil blive formidlet bredt ud til befolkningen i frit tilgængelige film og til studerende på de socialfaglige uddannelser.

Tre eksempler på nogle af museets signaturprojekter, som viser, hvordan vi gennem en museumsaktivistisk tilgang forbinder fortidens erfaringer med nutidens udfordringer.

At vi i 2021 har arbejdet målrettet for at kunne realisere de signaturprojekter, som del af museets overordnede udviklingsplaner, er én ting. En anden ting var den meget uventede støtte, som blev os givet, da Peer Balken, der har været anbragt på knapt 30 forskellige børnehjem, herunder Godhavn, en solskinsdag i juni overraskede museet med en donation på 30.000 kr. En donation taget ud af Peers erstatning, som han har modtaget fra den danske stat for de svigt og overgreb, som Peer og andre var udsat for under sin anbringelse. Peer ønskede vise sin taknemmelighed overfor museet, som han har samarbejdet med i forskellige projekter. I et interview med Fyns Amts Avis udtalte han: "De har lært mig at blive et menneske igen, og derfor skal de have nogle penge." Den meget generøse donation er givet til museets fortsatte virke, og efter aftale med Peer vil pengene gå til at skabe et nyt formidlingsrum, så endnu flere elever og studerende kan modtage undervisning og indgå i dialog med museets formidlere bl.a. omkring vilkårene som anbragt barn – både i fortid og nutid og for fremtiden. Det nye formidlingsrum er meget tiltrængt, da vi i 2021 ikke har kunne efterkomme alle forespørgsler om undervisningsforløb på museet grundet pladsmangel. Rummet åbnes og kan bookes fra sommeren 2022, og vil bl.a. blive illustreret med Peer Balkens egne digte og tankevækkende udsagn, da han gennem årtier har skrevet poesi mv.

Sideløbende med de spændende nye projekter blev der i 2021 igangsat en lige så vigtig, men nok ikke nær så synlig, indsats: En gennemgang af eksisterende arbejdsprocesser i forbindelse med undervisningsforløb, bookning af rundvisninger og kommunikation med vores besøgende før, under og efter museumsbesøget. Vi har haft mange besøgende, mange rundvisninger og afholdt mange undervisningsforløb i 2021

Peer Balken og Sarah med Peers fornemme donation.

Jacob, Jeppe, Robert og Sarah foran Statens Museum for Kunst efter oplægget ved VELUX' jubilæumsarrangement.

(se tallene i afsnittet om formidling), og med den indsigt i bagagen har vi derfor i 2021 opbygget vigtig viden, som nu implementeres i en proces, som fortsat skal optimere denne del af museets drift, så vi også i de kommende år kan gøre det bedre og bedre.

Udover nye projekter og kvalificering af drift blev museets nationale rolle, som en museumsaktivistisk og socialhistorisk samarbejdspartner for både interesseorganisationer, socialfaglige indsatser, undervisningssektorens og sågar Christiansborg styrket. Interesseorganisationen "De Anbragtes Vilkår" etablerede i samarbejde med museet en frivilliggruppe på Fyn. Et samarbejde som i forbindelse med kommunalvalget førte til et digitalt transmitteret vælgermøde omkring fremtidens anbringelsespolitik i Svendborg. Børns Vilkår's hovedbestyrelse afholdt heldagsseminar på museet. Egmont Fonden benyttede museets rammer og formidling i forbindelse med deres årlige inspirationsdag. Velux Fonden inviterede museet til at holde oplæg for bestyrelsen og de

ansatte til deres jubilæumsarrangement på Statens Museum for Kunst. Social- og Ældreministeriet afholdt deres årlige medarbejderdag på museet med rundvisning, foredrag og debat. Og så fortsatte det gode samarbejde med University College Lillebælt og Københavns Professionshøjskole, hvor museet har undervist de mange studerende på både museet, på skolerne, digitalt og sågar også på engelsk.

Så ja, 2021 bar præg af coronaen med nedlukninger og restriktioner, men mere end noget andet var det endnu et år med den helt rigtige retning for museet. En stor tak til jer alle, der lokalt, nationalt og internationalt generøst har støttet – med midler, opbakning, sparring og idéer til endnu mere. Vi håber, at I vil blive ved, for Danmarks Forsorgsmuseum har fortsat brug for jeres støtte.

INDSAMLING

Danmarks Forsorgsmuseum har i årets løb bl.a. indsamlet en større samling af fotos fra Godhavn-drenge og lærlingehjem, samt Spanager børnehjem. Motiverne forestiller fortrinsvis hverdagslivet på børnehjemmene i 1950-1970'erne, men samlingen indeholder også en lang række portrætfotos af de anbragte børn. For museet giver de et unikt indblik i denne del af børne- og ungeforsorgen, og for tidligere anbragte repræsenterer de potentielt den manglende brik i en (ofte) fragmenterede livshistorie.

Henrik Jürgensen formidler forsorgshistorie til folketingsmedlem Mai Mercado, byrådsmedlem Henrik Nielsen med hustru og Sarah Smed

Et udsnit af fotosamlingen fra Godhavn og Spanager

FORSKNING

Den 29. juni 2021 forsvarede Jacob Knage Rasmussen sin afhandling "Hvem troede de, jeg var? Når tidligere børnehjemsbørn læser deres journal – konflikter, håndteringsstrategier og potentialer". Afhandlingen tager empirisk afsæt i børnehjemstidninger og i interviews med tidligere børnehjemsbørn, der har været anbragt på børnehjem i perioden 1945-1980: To meget forskelligartede kilder med forskellige perspektiver og ofte modstridende fortællinger om den samme anbringelse.

I bedømmelsen fremgik det bl.a., at Jacob har skrevet en afhandling

"der på interessant og nyskabende vis bidrager med vigtige indsigter i, hvordan tidligere børnehjemsbørn kan blive støttet af faghistorikere i mødet med statens informationer om dem. Med sin model for "Mødet med journalen" demonstrerer Jacob historievidenskabens samfundsrelevans, idet han leverer et fagligt grundlag for at gøre det, der er afhandlingens mål: at minimere potentielt negative konsekvenser ved læsningen af journalen og styrke tidligere børnehjemsbørns personlige ejerskab til deres egen historie." (Bedømmelsesudvalget, 2021).

Omslaget til afhandlingen "Hvem troede de, jeg var?"

Afhandlingen er dermed et vigtigt skridt i museets ambition om at kunne hjælpe og støtte tidligere anbragte i deres erindringsarbejde og i udbygningen af vores historiske viden om anbringelsernes individperspektiv.

I løbet af året har museet desuden udgivet tredje oplag af vore populære bog *Fattiggården, Den blå bog* af Lene Hald og Stine Behrendtzen, og haft to artikler i *Handicaphistorisk tidskrift* (nr. 44), omhandlende museumsaktivisme og samskabelse.

7 millioner til projektet "Støttet adgang til egen sag"

Folketingets partier har den 19. november indgået aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2022-2025. Der er i alt blevet fordelt 860,5 millioner kroner til forskellige initiativer, der bl.a. kommer ensomme, ældre, hjemløse og tidligere anbragte børn til gavn.

Der er bl.a. afsat 7 millioner kroner til et initiativ, hvor Danmarks Forsorgsmuseum i samarbejde med Københavns Professionshøjskole, Rigsarkivet og TABUKA på forskellig vis ønsker at støtte tidligere anbragte børn i adgangen til deres egne sagsakter. Projektet omfatter støtte før, under og efter læsning af egen sag og formidling af viden og erfaringer fra og om tidligere anbragte børn og unges opvækst. Initiativet løber i perioden 2022-2025. De Anbragtes Vilkår er med til at kvalificere og videreformidle projektet undervejs.

I aftaleteksten står der bl.a.:

"Tidligere anbragte kan have stor gavn af at læse deres egne sagsakter. Akterne kan hjælpe dem til at konstruere en stærkere identitetsfølelse og give dem en forståelse af, hvordan og hvorfor de er blevet, til dem de er. Men adgangen til akterne kan også vække følelser som sorg, genoplevelse af traumer og kontroltab. Mange tidligere anbragte har et begrænset netværk, der kan støtte og hjælpe dem i forhold til at håndtere de

spørgsmål og reaktioner, der kan opstå, når man får adgang til læse sin egen børnesag." (Aftaleteksten, 2021)

Projektet er endnu ikke fuldt finansieret, og vi arbejder derfor på at få de sidste midler i hus.

Historisk udredning af sær- og åndssvageforsorgen 1933-1980

Færdiggørelsen af udredningen omhandlende forholdene under sær- og åndssvageforsorgen, der var planlagt til november 2021, er blevet udsat til foråret 2022. Covid-19 restriktionerne har bl.a. vanskeliggjort arkivbesøg og interviews på de forskellige opholds- og bosteder.

For at udbrede kendskabet til udredningen og dens resultater, har Danmarks Forsorgsmuseum desuden fået midler fra Social- og Ældreministeriet til at udarbejde en række formidlingsprodukter, bestående af en portrætfilm og et skriftligt undervisningsmateriale, specifikt målrettet socialrådgiveruddannelsen, social- og sundhedsuddannelserne samt pædagoguddannelsen.

Arbejdet bliver forestået af museumsinspektør Jacob Knaage Rasmussen og antropolog Anders Mielcke Grønnebæk, der med materialet bl.a. ønsker at videreformidle erfaringer fra nulevende øjenvidner fra sær- og åndssvageforsorgen, samt give studerende en mulighed for at forholde sig til etiske og moralske dilemmaer på tværs af tid. De forskellige formidlingsprodukter bliver offentliggjort i forbindelse med offentliggørelsen af udredningen.

For tidligere anbragte kan sagsakterne i nogle tilfælde bidrage til historiens komplicerede puslespil og svare på nogle af livets store spørgsmål - her illustreret af billedkunstneren og tidligere børnehjemsbarn, Peder Stougaard].

Anders Mielcke Grønbæk er ude og filme Hanne Klitgaard, der var anbragt under særforsorgen i perioden 1952-1972.

FORMIDLING

2021 har trods udefrakommende udfordringer været et rigtig stærkt og godt formidlings- og publikumssår på Danmarks Forsorgsmuseum.

I 2021 har vi åbnet fire særudstillinger, udgivet nye artikler i bl.a. Handicaphistorisk Tidsskrift, undersøgelser og bøger f.eks. Jacob Knage Rasmussens ph.d.-afhandling "Hvem troede de, jeg var?" og en udvidet 3. udgave af "Fattiggården".

Derudover har Sarah Smed og Jeppe Wichmann Rasmussen begge medvirket i podcasts, og der er afholdt debatarangementer, foredrag, poesiaftener, vævet måtter, nu med mønstre og sendt live på Facebook. Trods nedlukninger og restriktioner, har vi flirtet med besøgsrekorden fra 2019, hvis vi medtæller onlinerundvisninger, har vi endda slået den med 18.786 gæster i alt.

Fællesbillede af deltagerne i projektets 2. runde. Fra venstre: Jeppe Wichmann Rasmussen (museumsinspektør og projektleder), Michael, Robert, Linette, Johannes, Lotte, Sabina Anastacia, Kira, Søren, Line (projektmedarbejder) og Mette.

Fra udsat til værdsat

Sæsonens begyndelse var i 2021 præget af COVID-19. Det sociokulturelle projekt "Fra udsat til værdsat", som har været i gang siden efteråret 2018 blev afsluttet i marts 2021. Projektets afslutning faldt desværre sammen med en ny nedlukning. Kulminationen på mere end to års arbejde, åbningen af udstillingen "Mindeboxen" og lanceringen af projektets hjemmeside og metodekatalog, måtte derfor sendes live på Facebook uden projektdeltagere og gæster.

Glæden var dog alligevel stor, og mange fulgte åbningen live på Facebook. Gennem hele projektet har museet samlet er-

faringer og undersøgt effekten af forløbene og på den baggrund udviklet en metode, som kan bruges på tværs af socialfaglige og kulturelle institutioner. På projektets hjemmeside www.udsat-vaerdsat.dk kan man læse om undersøgelsen og metoden, som er udviklet i samarbejde mellem Danmarks Forsorgsmuseum, SAND – de hjemløses landsorganisation, Svendborg Kommunes Socialafdeling og projektdeltagerne.

Hver projektrunde har varet ca. et år, hvor deltagerne har mødtes til workshops to gange om måneden à 4 timer. Her har de lavet både skriftlige og mundtlige formidlingsøvelser og med oplæg fra både forfattere og fortællere, er de blevet

klædt på til at formidle deres egen viden og erfaringer, spejlet i fortællingen om en selvvalgt historisk person fra Svendborg Fattiggård. Om oplevelsen sagde projektdeltager Robert Madsen:

"I mit tilfælde fyldte den historiske person mest i begyndelsen og hen ad vejen kom min egen historie til at fylde mere og mere. Det blev til mine ord om mit liv. Ikke samfundet, der taler om mig som et økonomisk problem, sagsbehandlerens påstand om, at jeg er vicevært, sygeplejerskens opgivende snak om social arv eller psykiaterens diagnoser. Det blev til min fortælling om min elendighed og mine drømme, min sandhed."

Malerens rum

2021 var et år med mange særudstillinger. En af dem var "Malerens rum", der åbnede i maj og indeholder kreative kunstværker fra Fattiggårdens sidste tid, som hver især bærer på en særlig historie om relationen mellem Fattiggårdens ansatte og indlagte. I udstillingen kan man blandt andet se to træfigurer og et dekoreret skrin, som er eksempler på gaver, der blev foræret til den sidste opsynsmands familiemedlemmer.

Skrinet, som er dekoreret med sirlige snirkler og bogstaver, er malet af en indlagt på Fattiggården ved navn Kaj. Kaj både tegnede og malede, og i "Malerens rum" hænger nu nogle af hans værker. Skrinet forærede han til opsynsmandens datter Lisa, og hun brugte det som smykkeskrin.

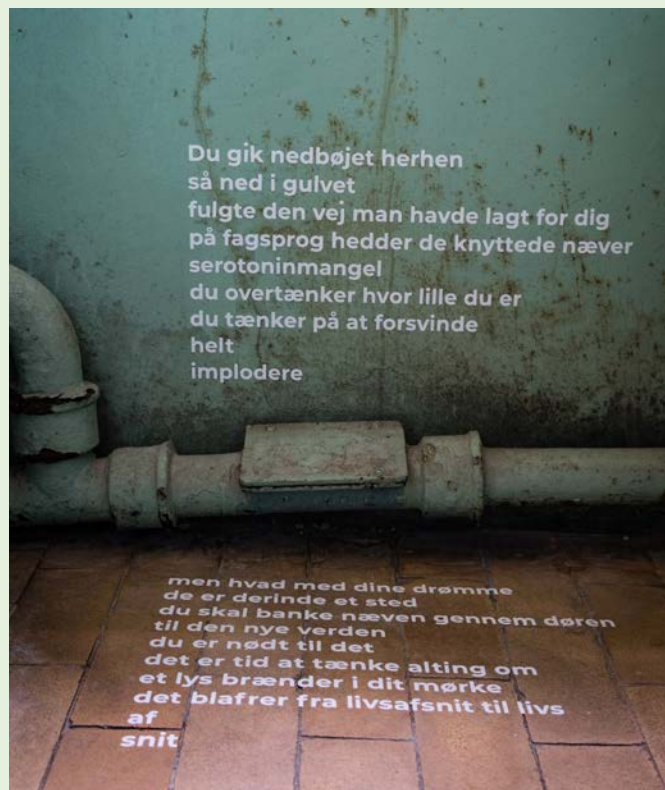
Alt det usagte

Lørdag d. 26. juni åbnede særudstillingen "Alt det usagte", og med den tog museet fat i temaet familiehemmeligheder, tabuer og fortællinger i forbindelse med psykisk sygdom.

Michael Josefsens knækprosa på gulv og væg i Fattiggårdens baderum til udstillingen Alt det usagte.

Træfigurerne i Malerens rum forestiller Kasket Karl og hans kone Flora, som er to karakteristiske tegneseriefigurer, der var særligt populære i 1960'erne. De er håndsnittet af en indlagt på Fattiggården, som forærede dem til opsynsmandens kone Inger omkring årsskiftet 1969-1970.

Udstillingen blev skabt i et samspil mellem forskere og museets alternative eksperter og kunstnere med levede erfaringer.

På vejen rundt på Fattiggården kunne museets besøgende opleve kunstværker af Mikael Josephsen, Jakob Jakobsen og Heidi Fast (Finland).

I vaskerummet levede Heidi Fast's non-verbale vokaler fra psykiatriske patienter, personale og pårørende, der resonerer med museets historiske vægge og skabte sammenhænge på tværs af tid. I en række af rummene i Forsørgelsesafdelingen fandt man Mikael Josephsens knækprosa på gulve og vægge. Digtene gav indsigt i, hvordan det er at leve med hemmeligholdelsen af sindslidelser. Jakob Jakobsens stemmer fra nutidens psykiatriske afdeling iscenesat i Opsynsmandens lejlighed åbnede op for en diskussion af de historiske foranderlige forståelser af, hvem der er syg, og hvem der er rask. Og så skabte han "Hospitalet for selvmedicinering" i Fattiggårdens gamle Klustersalen under credoet "Vi er alle syge".

Udstillingen udsprang af et tvær-videns-skabende samarbejde mellem kunst, forskning, kulturhistorie og levede liv med forskerne Marie Meier og Anne Julie Arnfred ved roret. Og den tog tematisk afsæt i det kollektive forskningsprojekt "Familiemellemhedernes politik i den danske velfærdsstat 1920-1980" og delprojektet "Skjulte sindslidelser".

Som en del af formidlingen omkring udstillingen stod Sarah Smed i spidsen for en række talks, debatarrangementer og rundvisninger på museet. Både live og live på Facebook. Udstillingen fik en flot omtale i Politikens kulturtillæg og kunne opleves på museet frem til d. 17. oktober 2021.

Anna Skov Hassing og Sarah Smed fotograferet ifm. åbningen af udstillingen "Min fars arkiv".

Min fars arkiv

17. oktober åbnede særudstillingen "Min fars arkiv – Hesten, på din arm, på muren, i skuret, den løbske" i Arbejdsafdelingen.

Udstillingen er skabt af billedkunstner Anna Skov Hassings og er en installation, skabt specifikt til Danmarks Forsorgsmuseum i Svendborg og placeret i de historiske rum på Nordens bedst bevarede Fattiggård.

Udstillingen tager udgangspunkt i Annas afdøde far Jan Hassings, private arkiv med journaler fra Børneværnets sagsbehandling af hans opvækst samt hans noter, fortællinger, malerier og fotografier, som hun har arvet.

I udstillingen møder publikum malerier, tekster og lyd, hvor elementer fra Børneværnets institutionelle arbejdsarkiv er bragt i rumlig dialog med Anna Skov Hassings billedkunstneriske praksis og familiehistorie. Udstillingen vises i museumslokalerne, hvor de mænd, som blev indlagt på Fattiggården pga. konsekvenserne af svære liv, boede og sov.

Udstillingen kan opleves på museet frem til d. 27. marts 2022.

Ud med budskabet

I 2021 har museet arbejdet målrettet på at komme ud med så mange historier som muligt om både museets forskning og formidling og ikke mindst historiske fortællinger. Årets første fire måneder var præget af nedlukning. Det var dog vigtigt for museet, at vores følgere på Facebook og Instagram løbende fik historier. Her var og er fredagsfortællingerne stadig en stor succes med en trofast og bred læserskare. Bag hver fortælling ligger et kæmpe arbejde fra især Martin Friis Hansen, Svendborg Byhistoriske Arkiv. Interessen for museets undervisningsforløb, der kunne bruges ifm. fjernundervisning, var stor. Således blev et opslag på Facebook med link til dilemmasplet "Fattiggård eller fjendeland" delt 80 gange og nåede ud til mere end 25.000 personer. Under nedlukningen var der flere skolerne, der tog imod tilbuddet om en virtuel omvisning. Et andet opslag, som også kom vidt omkring, var en efterlysning af effekter, der skulle bruges til etablering af "Malerens rum" i et af soverummene. 136 delte opslaget og gav mange henvendelser fra hele landet.

Vi havde et pænt virtuelt publikum på et foredrag og en paneldebat, vi sendte live på Facebook i efteråret. På YouTube og Vimeo når vi andre brugergrupper, som ikke er dem, der ellers traditionelt søger museet allermest. Vores seere på kanalerne er betydeligt yngre end den gennemsnitlige besøgende på museet. 76,6% af seerne på kanalerne er under 35 år. Museet har været meget synlig i de lokale medier, især med foramtaler af kommende arrangementer. Hver måned

2021 er museets film samlet blevet vist 30.292 gange på vores kanaler på YouTube og Vimeo. Der er i alt set film svarende til 87 døgn.

Museet havde pr. 31.12.2021 7.302 følgere på Facebook (det er 8% flere end 2020). På Instagram følger 1.590 museets profil. Langt størstedelen af vores følgere på SoMe er kvinder i alderen 35+.

udsendes nyhedsmail til medlemmer af Museumsforeningen og øvrige interesserede. Der er i gns. en åbningsrate på 55%. Museet har i 2021 indgået rabatsamarbejde med Danmarks Lærerforening, Gymnasielærernes Forening og PlusKort så flere i målgruppen får kendskab til Fattiggården.

"Stemmer fra skyggesiden" - Gådejagt

2021 blev også året, hvor museet lancerede gådejagten "Stemmer fra skyggesiden", som er udviklet sammen med Riddlehouse. I gådejagten skal man med kløgt, snilde og kreativitet finde nøglen til en gammel kiste. Man får udleveret en gammel arkivkasse fuld af gåder, som guider en rundt på Fattiggården. Det er sjovt - og samtidig får man en indføring i Fattiggårdens barske historie.

Hus Forbi fordi - afsked

29. juli havde Forsorgsmuseet besøg af gode folk fra Hus Forbi, som med manér tog afsked med udstillingen Hus FORBI FORDI! Med afskedstaler og samtaler over en grillpølse kunne museets besøgende få indblik i, hvad det at have haft deres historie på museet, har betydet for sælgerne.

I 5 år har museet vist jubilæumsudstillingen, som blev skabt i samarbejde med foreningen Hus Forbi.

Udstillingen har gennem årene givet anledning til refleksion, dialog og ikke mindst skabt indsigt i, hvordan det er at være Hus Forbi-sælger og Hus Forbis historie.

Line Poulsen laver virtuel rundvisning for SOSU-studerende.

Jeppe Wichmann Rasmussen gør det samme for Realdanias medlemmer. 593 så med live.

Vi er så glade for samarbejdet med de seje sælgere fra Hus Forbi, og de mange gode samtaler udstillingen har givet anledning til om livet for hjemløse før og i dag – og ikke mindst hvad man bør gøre i fremtiden for at forbedre vilkårene for hjemløse og mennesker i socialt udsatte positioner.

En stor tak skal lyde til Hus Forbi for et hyggeligt afskedsarrangement med udstillingen.

Anbragt

I 2021 fik Danmarks Forsorgsmuseum mere end 14 millioner kr. til nye projekter. Danmarks Forsorgsmuseum har fået tilsagn om 150.000 kr. fra Ole Kirk's Fond, 1.500.000 kr. fra Augustinus Fonden, 500.000 kr. fra Knud Højgaards Fond og

5.000.000 kr. fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond til realiseringen af en helt ny udstilling om den oplevede børneforsorg i Danmark på tværs af generationer.

Udstillingens arbejdstitel er "ANBRAGT", og det er en udstilling, som skabes sammen med tidligere anbragte, som er debatskabende i sit udstillingsdesign og som indholdsmæssigt, formidlingsmæssigt og designmæssigt er på et internationalt niveau. Udstillingen skal øge de besøgendes historiske bevidsthed om vilkårene, synet på og behandlingen af anbragte børn i Danmark fra begyndelsen af 1800-tallet til i dag. Udstillingen skal formidle den oplevede børneforsorg og anspore til, at vi som samfund i højere grad fremtidigt drager nytte af erfaringerne fra de anbragte selv.

Det er projektets grundidé, at "ANBRAGT" skal skabe forståelse for og indsigt i anbragtes historier og erfaringer for den brede befolkning. Samtidig skal den være et værktøj til brug for udviklingen af fremtidens børneforsorg.

Udstillingen skal bl.a. udvikles i samarbejde med De Anbragtes Vilkår, Torden & Lynild, Instafilm (Ragna) og GRAFlab, bureau for visuel kommunikation. Den åbner i sommeren 2023.

Jeppe Wichmann Rasmussen med værterne Simon Kratholm Ankjærgaard og Tommy Heisz i forbindelse med optagelserne til podcasten "Fra kanten af samfundet til hjertet af Nazi-Tyskland".

Nye udgivelser – liste

Smed, Sarah & Rasmussen, Jeppe & Rasmussen, Jacob K. & Hansen, Martin: Fattiggården. 3. nyredigerede oplag, 2021.

Smed, Sarah: *Hvad er museumsaktivisme, og hvordan praktiseres det på Danmarks Forsorgsmuseum i Svendborg?* I Handicap-historisk Tidsskrift nr. 44.

Smed, Sarah og Rasmussen, Jeppe: At samskabe et museum opgraderer museets vidensfond og giver mennesker nye muligheder som formidlere af udsattes historie. I Handicap-historisk Tidsskrift nr. 44.

Rasmussen, Jacob K.: "Hvem troede de jeg var" Når tidlige børnehjemsbørn læser deres journal – konflikter, håndteringsstrategier og potentialer. Ph.d.-afhandling, SDU, 2021.

Hald, Lene & Behrendtzen, Stine: Den blå bog. Danmarks Forsorgsmuseum, 2021.

Podcasts

Vild historie: "Fra kanten af samfundet til hjertet af Nazi-Tyskland". Medvirkende Jeppe Wichman Rasmussen.

Danmarks historie for børn: Børnehjem: Hebron Pigeheim og Peter Sabroe og "De åndssvage". Udgivet af Nationalmuseet. Medvirkende Sarah Smed.

Sarah Smed med producent og tilrettelægger Rikke Mia Skovdal under optagelserne til podcasts om børnehjem og åndssvageforsorg.

TAK TIL – LISTE OVER FONDE OG SAMARBEJDSPARTNERE

- Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
- Augustinus Fonden
- Ole Kirk's Fond
- Knud Højgaards Fond
- Bikubenfonden
- Statens Kunstfond
- Bodil Pedersen Fonden
- FLSmidth & Co. A/S Donation Fund
- Slots- og Kulturstyrelsen
- Grosserer L.F Foghts Fond
- SEAF Fonden
- Spar Nord Fonden
- RUC
- KU
- UCL
- SOVI
- De Anbragtes Vilkår
- Hus Forbi
- SAND – de hjemløses landsorganisation
- KEA

Museets personale 2021

Museumschef Esben Hedegaard

NYERE TID / SØFART / ARKIVERNE

- Nils Valdersdorf Jensen, ph.d., afdelingsleder pr. 1. november
- Dorthe Høstrup, museumsassistent med fokus på samlingen, fleksjob
- Trine Edlich, museumsassistent med fokus på it, fleksjob. Stoppet 31.december 2021
- Anita Lillevang, museumsformidler, deltid, 7 mdr. i løbet af året

Praktikant

- Peter Krogsted Nielsen, videnskabelig medarbejder, 1. november – 24. december

DANMARKS FORSORGSMUSEUM

- Sarah Smed, afdelingsleder
- Jeppe Wichmann Rasmussen, museumsinspektør
- Jacob Knage Rasmussen, ph.d., videnskabelig medarbejder pr. 1. april
- Andreas Jansen, publikumschef
- Mette Løjmann Hansen, museumsvært og formidler, fleksjob. Stoppet pr. 30. november
- Robert Madsen, museumsvært og formidler, fleksjob
- Anniceta Mogensen, vikarierende museumsvært
- Katrine Lynggaard Jansen, vikarierende museumsvært

Praktikanter

- Michele Denise Rylander Christensen, praktikant (Jobcenter)
- Hans Christian Lohfert, praktikant (Jobcenter). Stoppet 18. juni
- Agnes Rosendal, studerende. 3 mdr. forår
- Lea Jensen, studerende. 3 mdr. efterår

Projektansatte

- Anders Mielcke Grønbæk, antropolog og filmskaber, medarbejder på Historisk Udredning
- Anne Marie Borregaard, vid. assistent, medarbejder på Historisk Udredning
- Klaus Petersen, professor, SDU, medarbejder på Historisk Udredning
- Line Lærke Poulsen, forskningsassistent, medarbejder på Historisk Udredning
- Martin Friis Hansen, forskningsassistent, medarbejder på Historisk Udredning
- Mette Seidelin, arkivar, forsker, Rigsarkivet, medarbejder på Historisk Udredning
- Poul Duedahl, professor, AAU, medarbejder på Historisk Udredning
- Rasmus Greve, forskningsassistent, medarbejder på Historisk Udredning

I 2021 lykkedes det endelig at komme afsted med ansatte, frivillige og bestyrelse på ekskursion mellem to corona-nedlukninger. Den vellykkede tur i september gik til museet "Flugt" ved Oksbøl og til Sydvestjyske Museer i Ribe. Her bliver Svendborg-folkene introduceret til museerne Hex og Jacob A. Riis af museumsdirektør Flemming Just.

Formidlere

- Camilla Larsen pr. 1. november
- Cecilie Gudrun Abildskov pr. 1. maj
- Christine Lillelund Olsen pr. 1. maj
- Dikte Reeh Andersen pr. 1. oktober
- Elin Boss Hansen pr. 1. august
- Henriette Lund Hoberg
- Henrik Jürgensen pr. 1. maj
- Johannes Høstrup
- John Toft Jacobsen
- Katrine Lynggaard Jansen
- Kira Maria Hansen pr. 1. maj
- Line Andreasen
- Line Haraldsson
- Nicolai Jannick Hingel Sadeghi pr. 1. maj
- Peter Storm Enemærke
- Sara Mortensen
- Solveig Wisbech Poulsen pr. 1. maj
- Flemming Jørgensen, vejmand i juli
- Viggo Høstrup pr. 1. maj

ARKÆOLOGI

- Lone C. Nørgaard, museumsinspektør
- Allan Dørup Knudsen, museumsinspektør. Udlånt til Østfyns Museum til 30. sept.
- Villy Nielsen, museumsassistent

Projektansatte arkæologer

- Andreas Chemnitz K. Frederiksen ansat til 30. september
- Jakob Fink, juli
- Mikkel Bentsen ansat til 30. september

Praktikanter

- Celine Maria Christiansen, 6.-30. juli
- Asbjørn Hartmann Andersen, 28. april – 14. maj

SEKRETARIATET OG TEKNISK AFDELING

- Morten Berg Nielsen, regnskabsfører (10 timer)
- Britt Toxværd-Larsen, sekretær (30 timer)
- Gitte Høegh van Deurs, kommunikationsansvarlig (30 timer). Ansat 1. januar
- Bjarne Aaby, forvalter, fleksjob
- Lars Juel, servicemedarbejder, fleksjob
- Lars Erik Petersen, servicemedarbejder pr. 1. februar, fleksjob
- Line Cecilie Bøje Müller, servicemedarbejder, stoppet pr. 31. oktober
- Kenneth Legaard Lynge, servicemedarbejder, fleksjob.

Praktikanter

- Clara Møballe Jessen, stoppet 13. april 2021

Museets bygninger og fartøjer

Museets tekniske afdeling har året igennem haft travlt med tusind små og store ting. Det omfattende lakerings- og malerarbejde på Fattiggården bemærkes næppe af gæsterne, men de skulle se, hvordan de slidte, gamle bygninger ville se ud efter nogle år uden en kærlig hånd.

Af særlige opgaver kan nævnes, at Forsorgsmuseet i 2021 fik indrettet et lille "industrikøkken", hvor museets frivillige kan tilberede de smagsprøver, som er en vigtig del af museumsbesøget. Tidligere foregik arbejdet i frokoststuen, hvor der særligt i personalets pauser var kamp om pladsen ved vask og kogeplader.

I efteråret påbegyndtes en større restaurering af Anne Hvides Gård, bl.a. med maling af alle vinduer. Arbejdet fortsætter i 2022 med en række udvendige opgaver.

Egeskov Møllelaug holdt igen den midtfynske mølle i fineste stand, og det lykkedes både at producere en masse mel og at afvikle gode arrangementer, selv om coronaen gjorde alting mere besværligt.

Også museets fire historiske fartøjer slap godt igennem året uden store større uheld og skrammer. Kjeld Søberg fratrådte i 2021 som formand for HJORTØ, og Aage Nykjær Jensen stoppede ligeledes som koordinator for VIKING. Begge skal have en kæmpe tak for den store indsats, de har udført for bevaringen og driften af de to fartøjer. Museet glæder sig til et godt samarbejde med de to efterfølgere. Foreløbig er der lagt op til et tættere samarbejde mellem de 4 bådelaug, så vi i både drift og ved arrangementer bedre kan støtte hinanden.

Danmarks Forsorgsmuseum har mange ældre besøgende og frivillige, og derfor har vi længe ønsket at få opsat en hjertestarter. Det lykkedes i 2021.

Bestyrelsesarbejdet 2021

Bestyrelsen består af 4 generalforsamlingsvalgte medlemmer, en medarbejderrepræsentant, samt 3 medlemmer udpeget af bestyrelsen. Der er afholdt i alt 6 møder i løbet af året, nogle fysiske, andre virtuelle.

- Poul Weber, formand (foreningsvalgt)
- Michael Mortensen, næstformand (foreningsvalgt)
- Peter Bjerregaard Andersen, (foreningsvalgt)
- Julie Lindegaard, (foreningsvalgt)
- Klaus Petersen, (udpeget af bestyrelsen)
- Jesper Bernhardt, (udpeget af bestyrelsen)
- Helle Kaspersen, (udpeget af bestyrelsen)
- Morten Berg Nielsen, (valgt af medarbejderne frem til 31/12 2021)
- Britt Toxværd-Larsen (Valgt af medarbejderne fra 1/1 2022.)

Suppleanter til bestyrelsen:

- Jesper Thomassen, foreningsvalgt
- Ida Lauritzen, foreningsvalgt

2021 blev endnu et udfordrende år for Svendborg Museum, idet coronaen stadig var aktiv, med både nedlukning for publikum og frivillige i en periode, samt med en del ansatte, som arbejdede hjemmefra. På trods af det er der alligevel sket meget i årets løb, og jeg forventer også, at museet kommer økonomisk helskindet gennem 2021.

Nedlukningen og aflysning af mange aktiviteter har også betydet, at vi mistede kontakten til en del medlemmer, men i kraft af en ihærdig indsats er vi tæt på at have indhentet det tabte igen, og når samfundet åbner helt, er vi klar til at sætte aktiviteter i gang både til lands og til vands.

Nedlukningen i foråret påvirkede også bestyrelsens arbejde, idet årsmødet, der slet ikke kunne afholdes i 2020, også måtte aflyses i marts, hvor det ellers skal afholdes ifølge vedtægter. Bestyrelsen overvejede at afvikle årsmødet digitalt, men fandt at det næppe ville blive særligt demokratisk. Vi besluttede at udskyde afholdelsen til d. 23. august, og her var det omsider muligt at gennemføre mødet. Mange af museumsforeningens medlemmer har alligevel fravalgt at deltage pga. smitterisikoen, så museumsdirektør Flemming Just, fra Sydvestjyske Museer og formand for Organisationen Danske Museer holdt sit glimrende foredrag om museernes fremtid for ca. 60 fremmødte.

Arbejdet med udviklingsplanen som blev præsenteret på dette årsmøde, går fortsat planmæssigt. Det meget høje aktivitetsniveau på Forsorgsmuseet giver pladsproblemer, og der arbejdes ihærdigt på at finde egnede lokaler til en udflytning af Svendborg Museum, som en væsentlig brik i udviklingsplanen. Det sker i et tæt samarbejde med Svendborg Kommune, og vi håber at kunne præsentere en løsning til næste årsmøde.

Bestyrelsen glæder sig over, at Danmarks Forsorgsmuseum anerkendes som en vægtig spiller på det forsorgshistoriske område, så museet dels tildeles statslige opgaver som den aktuelle udredning af anbringelse inden for åndsvage- og særforsoget, dels evner at tiltrække store fondstilsagn til museet. Begge dele støtter ambitionen om, at museumsafdelingen på et tidspunkt kan komme til at stå på egne ben.

Arbejdet med den maritime kulturarv på havnen er kommet godt fra start, og Svendborg Museum og Danmarks Museum

Museumschefen fortæller om museets planer ved årsmødet d. 23. august i den smukke Guldsgl.

for Lystsejls har indgået en samarbejdsaftale omkring brug af hallen på Frederiksøen. Et synligt bevis på det i 2021 var 3 temaudstillinger hen over sommeren.

I forbindelse med De fynske Amatørarkæologers 50-års jubilæum indgik vi et samarbejde med foreningen omkring en 3 ugers gravelejr i Kirkeby kombineret med en udstilling i Svendborg centrum i den sorte boks. At Svendborg Museum går ind i sådan et samarbejde ligger helt i tråd med museets strategi om demokratisering af arbejdet med kulturarven.

Jeg vil slutte med at sige tak til bådelaugene og Egeskov Mølle og til alle frivillige, som har holdt museet kørende i en besværlig tid, og jeg håber, at I er klar til at tage fat igen i 2022 til forhåbentlig en mere normal hverdag.

Tak til Svendborg Kommune, samarbejdspartnere og museumsforeningens medlemmer for opbakningen i det forgangne år.

*Poul Weber
Formand*

